

Гоштанар І. В.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри німецької мови
Херсонського державного університету

Скороход А. І.,

студентка факультету іноземної філології
Херсонського державного університету

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ KRIEG В ОПОВІДАННЯХ Е. М. РЕМАРКА (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ “DER FEIND”)

Анотація. У статті розглянуто особливості мовної репрезентації концепту KRIEG в оповіданнях Е.М. Ремарка. Реконструкція логіко-понятійного й образно-асоціативного шарів концепту KRIEG здійснюється за допомогою комбінаторики польового моделювання та побудови його фреймової мережі. Виділено домени образно-асоціативного шару досліджуваного концепту, через які він осмислюється в оповіданнях Е.М. Ремарка, а саме: Життя, Знищення, Перетворення.

Ключові слова: концепт KRIEG, слова-репрезентанти, логіко-понятійний шар, образно-асоціативний шар, домени, метафоричне осмислення, концептуальна схема.

Постановка проблеми. У процесі свого розвитку суспільство дедалі частіше опиняється в складних, загрозливих ситуаціях, що активізують проблему самозбереження людства. Аналіз художніх текстів, присвячених темам війни й миру, мають поглибити рецептивний імунітет людини від насилля, знецінення людського життя. На особливу увагу заслуговує проблема відтворення когнітивної структури концепту *ВІЙНА* у світовій лінгвокультурі загалом і німецькій зокрема.

Когнітивний підхід до вивчення семантики тексту дає змогу по-новому осмислити особливості авторського стилю, трактувати й аргументувати авторський вибір мовних засобів.

У сучасних лінгвістичних студіях спостерігається зростання інтересу дослідників до цієї проблеми, зокрема в працях Л. Венедиктової, О. Головань, В. Қрячко, Т. Першиної здійснено зіставний аналіз концепту *ВІЙНА* в російській та англійській лінгвокультурах. Дослідження О. Липино присвячено порівняльному аналізу концепту *ВОЄННИЙ ЧАС/KRIEGSZEIT* у концептосферах російського й німецького народів.

Метою розвідки є розкриття мовної репрезентації концепту *KRIEG* в оповіданнях Е.М. Ремарка.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оповідання збірки „*Der Feind*“ (1930/31 р.) – це історії про життєві долі молодих людей, які стали жертвами Першої світової війни, рано пізнали смерть, а ті, які залишилися живими, були приречені на душевні муки. Сама назва збірки „*Der Feind*“ («Ворог») є символом супротивника на війні, у воєнних діях. Цей символ є образною складовою концепту *KRIEG*.

У руслі нашого дослідження концепт *KRIEG* розуміємо як такий, що має багатшарову структуру. Реконструкція його логіко-понятійного та образно-асоціативного шарів здійснюється за допомогою комбінаторики польового моделювання й побудови його фреймової мережі.

Узагальнення дефініцій, поданих у німецькомовних словниках, надає можливість зображення логіко-понятійного шару концепту *KRIEG* у вигляді польової структури (рис. 1), у якій

відображено такі ознаки концепту, як *організована збройна боротьба між державами* (*der bewaffnete Konflikt/Kampf zwischen Staaten, Völkern*), *стан ворожнечі* (*Feindschaft*), *суперечка* (*Zwietracht*), *період боротьби* (*die Periode des Konfliktes*):

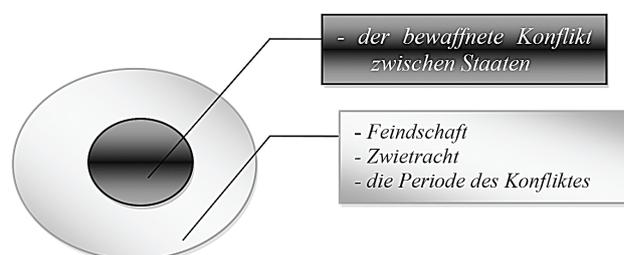

Рис. 1. Польова модель логіко-понятійного шару концепту KRIEG

Отже, проаналізувавши дефініції, до ядра логіко-понятійного шару концепту *KRIEG* зараховуємо сему «збройна боротьба між державами, суспільними класами», до периферійних – семи з переносним значенням «стан ворожнечі» й «суперечка». Крім того, у німецькій лінгвокультурі існує периферійна сема “*die Periode des militärischen Konfliktes zwischen Völkern*“ (період – акцентується часовий аспект).

Контекстуальний аналіз номінативних одиниць-репрезентантів концепту *KRIEG* дав змогу виділити такі домени образно-асоціативного шару досліджуваного концепту, через які він осмислюється в ідіолекті Е.М. Ремарка, а саме: *Життя, Знищення, Перетворення*. Ці домени містять слоти, що заповнюються номінативними одиницями, які актуалізують концепт у художньому тексті.

Слоти домену *Життя* заповнюються номінативними одиницями на позначення різних виявів фізичних і духовних сил, руху та явищ існування людини: *das Leben, das Dasein, die Erlebnisse, lebhaft, lebendig, essen, lesen, erzählen, die Erfahrung, die Erinnerungen, die Seelenschwingungen, lieben, das Schmerzen, die Wünsche, träumen, nachdenken, wachsen, weitergehen, Wärme, Vertrauen, Glück, Geschäfte machen* [5].

Слоти домену *Знищення* заповнюються синонімами, які позначають війну як силу, що, вбиваючи, припиняє існування когось, чогось, призводить до загибелі: *der Tod, tödlich, das Sterben, die Vernichtung, vernichten, töten, morden, hinmähnen, mörderisch, vernichtendes Feuer, zerreißen, feuern, zerstören, die Verlustzahlen, die Ermordeten, das Grab, der Friedhof, die Leiche, der Leichnam, das Leichentuch, die Todesstraßen, die Hölle, der Hexenkessel, die Ruinen* [5].

Семантичний аналіз номінативних одиниць, які заповнюють слоти домену *Перетворення*, свідчить про те, що війна вносить докорінні зміни, переводить в інший стан, перетворює все навколо: *sich verwandeln, verwandelt, die Gefangenen, gefangennehmen, die Verrückten, verrückt, die Feinde, die Feindseligkeiten, hart und fühllos, entrückt, die Unversöhnlichkeit, enttäuscht, verloren sein, die Hoffnungslosigkeit* [5].

Отже, образно-асоціативний шар концепту *KRIEG* структуровано доменами *Життя, Знищення, Перетворення*, через які осмислюється досліджуваний концепт у текстах збірки „*Der Feind*“. Для моделювання концептуальних метафор, що становлять підгрунтя авторської тропеїки, залучаємо концептуальний аналіз, який базується на теорії концептуальної метафори (Дж. Лакофф, М. Джонсон).

Як засвідчив аналіз, домен *Життя* відіграє ключову роль у метафоричному осмисленні концепту *KRIEG*. Змальовуючи будні війни, Е.М. Ремарк показує, що в жорстокій битві немає переможців і переможених, а є тільки жертви, які усвідомлюють ціну людському життю: „*Das waren Feinde, die getötet werden mußten, weil sie Deutschland zerstören wollten. Aber an jenem Augustabend wurde mir jenes unheilvolle Geheimnis klar, die Magie der Waffen*“ [5, с. 23].

В основі метафоричного осмислення концепту *KRIEG*, вербалізованого такими мовними репрезентантами, як *die tausend Verbote* – тисяча заборон, *die Hemmungen und Zwänge* – перешкоди та примуси, *am Rande des Todes* – на краю смерті, лежить метафорична концептуальна схема: 1) *KRIEG IST DAS SCHRECKLICHE DASEIN* (ВІЙНА Є ЖАХЛИВИМ ІСНУВАННЯМ): „*Als Soldat hat man ein ganz anderes Verhältnis zur Natur als die meisten Menschen. All die tausend Verbote, die Hemmungen und Zwänge fallen vor dem harten, dem schrecklichen Dasein am Rande des Todes ab; und in den Minuten und Stunden der Unterbrechung, in den Tagen der Ruhe, steigert sich manchmal der Gedanke an das Leben, die bloße Tatsache, noch dazusein, durchgekommen zu sein, zu schierer Freude, sehen zu können, zu atmen und sich frei zu bewegen*“ [5, с. 22].

Завдяки метафоричному осмисленню війни, у термінах життєвого досвіду через проектування спільних ознак і властивостей (*die Erfahrung* – досвід, *das Geheimnis* – таємниця, *nachstreben* – бажати опанування чимось, *die Harmonie* – гармонія, *sich widmen* – повністю віддаватися чому-небудь), притаманих царині війни й царині життя, конструюється концептуальна схема: 2) *KRIEG IST ERFABUNG* (ВІЙНА Є ШКОЛОЮ ЖИТТЯ): „*Und dieses Gefühl, das so merkwürdig zusammengesetzt war aus Glück, Schmerz, Melancholie; Trauer, Sehnsucht und Hoffnungslosigkeit, war die übliche Erfahrung eines Soldaten in Ruhe*“ [5, с. 22]; „*Ich widme mich wieder liebevoll den kleinen Dingen, über die ich oft hochmütig hinweg sah, und ich finde da das, dem ich früher vergeblich nachstrebte: Die Harmonie in Gott!*“ [5, с. 17].

Номінативні одиниці *die Runde* (раунд – черговий виступ гравця в грі) та *abspielen* (розігрувати) підводимо під концепт 3) *KRIEG IST EIN SPIEL* (ВІЙНА – ЦЕ ГРА): „*In einigen Fällen hatte es sogar die tägliche Runde der Feindseligkeiten durchkreuzt. Aber uns störte das nicht!*“. Герої оповідання „*Der Feind*“ за будь-яких обставин зберігають даровану Богом силу духу, яка дає їм змогу залишатися людиною. Вони відчують себе створеними для добра, а їх змушують робити негідні вчинки. Незважаючи на всі правила війни й діючи майже по-дитячому, вони виявляють симпатію і співчуття до так званого ворога (згідно

з правилами війни): „*Zweifellos wußte der Major nur von der allgemeinen Verbrüderung, die sich entlang der Front abgespielt hatte, aber nichts Bestimmtes darüber, was wir hier unternommen hatten*“ [5, с. 28].

У наступних уривках аналіз семантики номінативних одиниць (*freiwillig, der Angriff, die Begeisterung, die Bereitschaft*) надає можливість конкретизувати концептуальну схему 4) *KRIEG IST WILLEN* (ВІЙНА – ЦЕ ЖАГА ДО ДОСЯГНЕННЯ ПЕВНОЇ МЕТИ): „*Gerhard Jäger gehörte zu den ersten Freiwilligen... Er und seine Kameraden sahen im Krieg mehr als Kampf und Verteidigung; für sie war er der große Angriff, der die veralteten Idealen eines selbstgefällig geregelten Daseins ausräumen und das gealterte Leben verjüngen sollte*“ [53, с. 61]; „*Damals war nichts Ungewöhnliches an hastigen Kriegsheiraten und-verlobungen – dergleichen gehörte zu der allgemeinen Begeisterung*“ [5, с. 61].

Осмислення Е.М. Ремарком війни як вигоди (*Geschäfte machen* – укладати угоду, *erwerben* – здобувати/заробляти/наживатися, *die Beute* – здобич, *der Wert* – цінність) можна прдати у вигляді метафоричної схеми 5) *KRIEG IST ERWERB* (ВІЙНА – ЦЕ НАЖИВА): „*Und außerdem glaubten wir, wir könnten auf der Stelle dafür erschossen werden, daß wir Geschäfte mit dem Feind machten*“ [5, с. 28]; „*Wenn er auf einen Stahlhelm trifft, schön und gut; das hat seinen Wert insofern, als es auf eine mögliche Beute hinweist*“ [5, с. 36].

Як свідчить лексичне наповнення домену *Життя, KRIEG/ВІЙНА* може уявлятися як живую істотою – діючим суб'єктом, так і предметом, формою буття. Закони воєнного часу змушують людей до незвичайних вчинків. Надзвичайно суворі закони, що спрямовані на підтримку фронту в ім'я перемоги, закони, порушувати котрі було неможливо, інакше загрожувало жорстоке покарання, аж до загрози смерті. Семантичний аналіз номінативних одиниць *der Befehl* (наказ/розпорядження), *verbieten* (забороняти), *ordnungsgemäß* (згідно з настановою) надає можливість реконструювати метафору 6) *KRIEG IST EIN DIKTATOR*: „*Das Oberkommando hatte davon Wind bekommen, und es war bereits Befehl ergangen, daß dergleichen absolut verboten sei; in einigen Fällen hatte es sogar die tägliche Runde der Feindseligkeiten durchgekreuzt*“ [5, с. 28]; „*Von da an wurden die Feindseligkeiten ordnungsgemäß fortgesetzt; und die Verlustzahlen nahmen zu*“ [5, с. 30].

Тривале перебування на фронті позбавляє людей можливості бачити своїх рідних, викликає тугу за домівкою та батьківщиною. Такі лексеми, як *entgleiten* – вислизнути/зникати, *festhalten* – утримувати, *das Heimweh* – туга за домівкою та батьківщиною, актуалізують концепт *KRIEG* у метафоричній концептуальній схемі 7) *KRIEG IST EIN DIEB* (ВІЙНА – ЦЕ КРАДИЙ): „*An diesem Abend und die ganze Nacht hindurch redete er aufgewühlt mit Annette – als wolle er etwas festhalten, das ihm zu entgleiten drohte, – er sprach von Jugend, von Ziel, vom Leben. Am nächsten Abend fuhr er an die Front zurück. Aber den ganzen Tag über versuchte er, allein mit Annette zu sein*“ [5, с. 65].

У наступному уривку аналіз семантики номінативних одиниць (*abladen* – відкладати, *die Ablagerung* – відкладення, *die Schichten* – частина чого-небудь) також дає змогу конкретизувати метафоричну концептуальну схему *KRIEG IST EIN DIEB*: „*Es ist nicht der Charakter dieser schönen, schrecklichen Gegend, die immer Schlachtfeld gewesen ist und wo der Krieg jahrhundertlang seinen Abfall abgeladen hat, wie die verschiedenen Schichten im Felsen, Ablagerung über Ablagerung, Schicht auf Schicht*“ [5, с. 32].

Війна триває нескінченно й викликає в людей негативну психологічну оцінку. Вона розуміється як хижак, який день за днем пожирає людей. Лексичні одиниці *das Tier, das Geheul i das Gebrüll* можна об'єднати спільною метафоричною концептуальною схемою 8) *KRIEG IST EIN RAUBTIER (ВІЙНА – ЦЕ ХИЖАК)*, через яку осмислюється війна: “*Ich habe durch den Blick dieser Augen damals allmählich den Krieg anders gedacht und gesehen als nur aus Jugendüberquellen und Abenteuerlust. Als ich später im Lazarett lag, habe ich im Fieber viel mit diesen Augen kämpfen müssen. Sie waren wie der unverständliche Blick eines gequälten Tieres*“ [5, с. 11]; “*Toter Mann – was für Namen! Vier lange Jahre haben sie unter dem gigantischen Geheul des Todes gelebt: heute packt einen die Endlosigkeit ihres Schweigens*“ [5, с. 34].

Образно-асоціативний шар концепту *KRIEG* об'єктивується в оповіданнях концептуальними метафоричними схемами, які концептуалізують війну як певний механізм і форму буття. Такі номінативні одиниці, як *das Feuer eröffnen, laden und feuern, in Bewegung sein, das Grauen des Todes*, актуалізують концепт *KRIEG* у метафоричній концептуальній схемі 9) *KRIEG IST MECHANISMUS DES TODES (ВІЙНА – ЦЕ МЕХАНІЗМ СМЕРТІ)*: “*Der Winternachtssturm ließ uns erschauern, machte jäh Todesgedanken bildhaft und ließ das atemraubende Grauen auf uns los, jenes furchtbare Rätsel, das mit Katzensohlen und Tigerkrallen geschlichen kam, das stählerne Nerven zermürbte, das große Grauen des Todes!*“ [5, с. 15]; “*Dann eröffneten auch wir das Feuer. Wir luden und feuerten wie die Verrückten, luden und feuerten, bloß um diesen schrecklichen Augenblick hinter uns zu bringen. Die ganze Front war in Bewegung, auch die Geschütze setzten ein, und so ging es die ganze Nacht weiter*“ [5, с. 29].

Вербальною експлікацією концепту 10) *KRIEG IST MALSTROM DER ZEIT (ВІЙНА – ЦЕ ВИР ЧАСУ)* є лексичні одиниці *die Zeit* та *verschlingen*: “*Die Kriegszeit brach herein und verschlang jeden einzelnen*“ [5, с. 66]. Війна як справжній вир поглинає (*verschlingen*) людину, утягає за собою, ковтає без остаті, вимагаючи на себе великих витрат, багато часу та енергії.

Проаналізовані лексеми, котрі заповнюють слоти домену *Знищення*, а саме: *Verluste erleiden, verlieren, der Tod, die Vernichtung* – актуалізують концепт 1) *KRIEG IST VERLIEREN (ВІЙНА – ЦЕ ВТРАТИ)*: “*Über diesen Feldern scheinen die verlorenen Jahre weiter zu bestehen*“ [5, с. 34]. Війна немилосердно знищує людину як фізично, так і духовно: “*Wir hatten in einem scheußlichen Abschnitt gelegen, wo das Artilleriefeuer extreme heftig gewesen war, und waren weiter als sonst zurückgenommen worden, weil wir starke Verluste erlitten hatten*“ [5, с. 21]. Вражаючи подробиці страждань бійців у госпіталі засвідчують, що війна може зробити з людиною. Царина мети в таких прикладах вербалізована лексичними одиницями: *das Schmerzen, die Wunde, die Dunkelheit, die Schlacht, die schlaflosen Nächte*, котрі можна об'єднати спільною концептуальною схемою 2) *KRIEG IST DIE QUAL (ВІЙНА – ЦЕ СТРАЖДАННЯ)*: “*Weißer Betten in luftigen Sälen, Bett an Bett, Gips, Schienen, Verbände, lautlos hin- und wieder eilende weiße Gestalten: Lazarett. Und immer das dumpfe Schmerzen in Knie und Arm und Kopf, das fortwährende Pulsen und Pochen der operierten Wunden. O, die schlaflosen Nächte der Qual, endlos in ihrer Dunkelheit, die gellende Schlacht noch im Gehirn, Schmerzen, Schmerzen, Schmerzen, wie lang waren sie?*“ [5, с. 16].

Така метафорична концептуальна схема 3) *KRIEG IST DIE HÖLLE (ВІЙНА – ЦЕ ПЕКЛО)* заповнюється номінативними одиницями на позначення нестерпних, жахливих умов і кошма-

рів – місце тартар: “*Es war die Hölle, das Letzte, das Ende, ein Hexenkessel, hoffnungslos, und da saß ein Mensch drin und war doch gar kein Mensch mehr – und jetzt laufen wir hier herum, und es ist bloß ein kleines Tal, da in der Dunkelheit, ein harmloses Hügelchen*“ [5, с. 46].

Як свідчать приклади, домен *Знищення* об'єктивовано номінативними одиницями, пов'язаними з темою смерті, – *der Tod, töten, morden, das Sterben, die Vernichtung*: “*Wo idyllische Täler auch als Schützengräben dienen, als Täler des Todes...*“ [5, с. 32]; “*Aber in diesem letzten, schrecklichsten der Kriege hat zum ersten Mal die Vernichtung den Sieg errungen*“ [5, с. 33]; “*Getötet bei dem Angriff auf Montfaucon, getötet ein paar Wochen vor dem Frieden*“ [5, с. 47]. Отже, 4) *KRIEG IST DER TOD (ВІЙНА – ЦЕ СМЕРТЬ)*: “*Wie eine Peitsche, wie ein Stachel, lag der scharfe Schmerz des Wissens, daß dies alles in ein paar Stunden, in ein paar Tagen vorbei sein, wieder gegen die verdorrten Landschaften des Todes eingetauscht werden mußte*“ [5, с. 22].

Е.М. Ремарк засуджує війну передусім за те, що вона доводить до братських могил: “*Der Tod, der zuerst die Soldaten hingemäht hat, wacht jetzt über den Gräbern der Ermordeten*“ [5, с. 39]. Війна асоціюється в художньому світобаченні Е.М. Ремарка як діючий суб'єкт – як убивця, який позбавляє життя людей (*gefallen sein*), завдає смутку (*Trauer tragen*) і залишає порожнечу в душі інших людей: 5) *KRIEG IST EIN MÖRDER/VERNICHTER (ВІЙНА – ЦЕ УБИВЦЯ/ЗНИЩУВАЧ)*: “*Der Krieg ging weiter, und die Jahre wurden immer blutiger, bis schließlich kaum noch ein Haus in der kleinen Stadt gab, wo man nicht Trauer trug und Annettes Schicksal, von dem anfangs oft geredet wurde, verblaßte vor den härteren Prüfungen jener Familie, wo Väter und Söhne gefallen waren*“ [5, с. 65].

Осмишуючи всі жахіття війни через абстрактні явища, Е.М. Ремарк наголошує на тому, що ці жахіття викликають супротив у людині. Вона не приймає та заперечує війну, ненавидить її. Душевні муки змінюють людину.

Отже, домен *Перетворення* є джерелом таких метафор: 1) *KRIEG IST SEHNSUCHT (ВІЙНА Є ЖУРБОЮ)*: “*In dieser Nacht habe ich auch Sehnsucht und Heimweh gehabt. Ich habe die Zähne zusammengebissen, so schüttelte mich das Weh*“ [5, с. 10]. Трагедії душевного стану, котрі людина зазнає через війну, роблять людину нечулою й байдужою (*hart und fühllos*), вона по-іншому починає дивитися на світ: “*Viele Dinge sind mir passiert. Ich sah viele Männer sterben; ich selbst habe mehr als einen getötet; ich wurde hart und fühllos*“ [5, с. 30].

В основі метафоричного осмислення концепту *KRIEG*, що вербалізується в оповіданнях збірки “*Der Feind*” лексичними одиницями *verrückt* божевільний/нестямний, *die Verrückten* – божевільні люди, *leiden* – страждати, *schreien* – кричати, лежить концептуальна схема 2) *KRIEG IST VERRÜCKTWERDEN (ВІЙНА – ЦЕ БОЖЕВОЛЕННЯ)*: “*Und während wir gierig, froh etwas anders tun zu können als das verrücktmachende Lauschen müssen...*“; “*Dann eröffneten auch wir das Feuer. Wir luden und feuerten wie die Verrückten, luden und feuerten, bloß um diesen schrecklichen Augenblick hinter uns zu bringen*“ [5, с. 29]; “*Er saß eine Zeitlang apathisch am Rand des Grabens auf dem Boden und starrte abwesend auf die Leichen seiner Kameraden*“ [5, с. 50]. Відчай, страх огортають душі тих, які вижили в пеклі війни. Декого з них не полишає страх і самота й у повоєнні роки: “*Thiedemann schenkte niemandem Beachtung, und man ließ ihn tun, was er wollte. Nachts litt er oft an Erstickungsanfällen. Dann sprang er auf und schlug um sich und schrie*“ [5, с. 51].

Зазначаємо, що в ідіолекті Е.М. Ремарка ключовою номінативною одиницею на позначення безглуздої сутності кривавої війни є лексема *die Waffe*/зброя, яка має магичну силу перетворювати (*verwandeln*) усе навколо, а передусім людину: товаришів вона перетворює на ворогів. Тому наступною концептуальною метафорою, на якій ґрунтується осмислення війни в оповіданнях Е.М. Ремарка, є 3) *KRIEG IST MAGIE DER WAFFEN (ВІЙНА – ЦЕ МАГІЯ ЗБРОЇ)*: “*Aber an jenem Augustabend wurde mir jenes unheilvolle Geheimnis klar; die Magie der Waffen. Waffen verwandeln die Menschen. Und diese harmlosen Kameraden, diese Fabrikarbeiter; Hilfsarbeiter; Geschäftsleute, Schuljungen, die da so still und resigniert herumsaßen, würden, wenn sie nur Waffen hätten, augenblicklich wieder zu Feinden werden*“ [5, с. 24].

Висновки. Систематизація наведених концептуальних метафор розкриває зміст концепту *KRIEG*. Війна постає в концептуальній системі автора агресивною (*gewaltig*), злою (*bösartig*) і жорстокою (*wild*), руйнівною (*vernichtend*). В ідіолекті письменника війна набуває посиленої негативної забарвленості: з'являється як ворог і жорстокий диктатор, як хижак, котрий пожирає людей. Страшну дійсність воєнних часів Е.М. Ремарк змальовує самотнім художнім почерком.

Дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми. Перспективою подальших пошуків може бути вивчення вербалізованих складників концепту *KRIEG* в антивоєнних романах Е.М. Ремарка.

Література:

1. Кубрякова Е.С. Краткий словарь когнитивных терминов / Е.С. Кубрякова, В.З. Демьянков. – М., 1996. – 245 с.
2. Deutsches Wörterbuch : [herausgegeben von Karl-Dieter Bunting, Ramona Karatas]. – Isis Verlag AG. Chur / Schweiz, 1996. – 1472 S.
3. Duden. Etymologie. Herkunftswörterbuch der deutschen Sprache / Bearbeitet von Günther Drosdowski, Paul Grebe und weiteren Mitarbeitern der Dudenredaktion. – Der grosse Duden: Band 7. –

Mannheim, Wien, Zürich. – Dudenverlag. – 816 S.

4. Remarque E.M. Der Feind / Hg. Von Thomas F. Schneider. – Köln : Kiepenheuer&Witsch, 2009. – 127 S.

Гоштанар І. В., Скороход А. І. Вербалізація концепта *KRIEG* в розповідях Е. М. Ремарка (на матеріалі збірника “Der Feind”)

Анотація. В статті розглядаються особливості мовної репрезентації концепта *KRIEG* в розповідях Е.М. Ремарка. Реконструйовані логико-понятійний і образно-асоціативний шари концепта *KRIEG* при застосуванні методу фреймо-слотового аналізу. Виділені домени образно-асоціативного шару концепта *KRIEG*, через які він осмислюється в розповідях Е.М. Ремарка: Життя, Унищення, Превращення.

Ключевые слова: концепт *KRIEG*, слова-репрезентанти, логико-понятійний шар, образно-асоціативний шар, домен, метафорическое переосмысление, концептуальна схема.

Goshtanar I., Skorochod A. Verbalization of the concept *KRIEG* in E. M. Remarque's stories (the case study of Stories “Der Feind”)

Summary. The article is devoted to modeling of the structure of the concept *KRIEG* in E. M. Remarque's idiolect; the case study is the collected stories “Der Feind”. Reconstruction of logical and conceptual, associative and figurative spheres is carried out by combining of field modeling theory and frame network creation. On the basis of the contextual analysis of nominative units of the concept *KRIEG* the domains of figurative and associative spheres of the concept is allocated, through which it is comprehended in E. M. Remarque's idiolect: life, destruction, transformations.

Key words: concept *KRIEG*, logical and conceptual sphere, associative and figurative sphere, metaphoric interpretation, domain, conceptual scheme.